

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 13.10.2015
COM(2015) 495 final

**RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU ȘI
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN**

**privind aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1896/2006 al Parlamentului European și al
Consiliului de instituire a unei proceduri europene de somație de plată**

1. INTRODUCERE

1.1. Obiective și principalele caracteristici ale procedurii

Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 din 12 decembrie 2006¹ a creat prima procedură civilă europeană veritabilă – procedura europeană de somație de plată. Aceasta se aplică din decembrie 2008, în toate statele membre cu excepția Danemarcei. Procedura este opțională, putând fi folosită în litigiile transfrontaliere ca alternativă la somațiile de plată naționale. Prezentul raport a fost elaborat în conformitate cu articolul 32 din regulament, conform căruia Comisia prezintă Parlamentului European, Consiliului și Comitetului Economic și Social European un raport detaliat de reexaminare a aplicării procedurii europene de somație de plată.

Recuperarea rapidă și eficientă a creanțelor necontestate are o importanță vitală pentru operatorii economici din Uniunea Europeană. Întârzierile la plată constituie una din principalele cauze de insolvență, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii, și provoacă pierderea a numeroase locuri de muncă. Acest lucru a determinat mai multe state membre să introducă o procedură simplificată de somație de plată. Procedura de somație de plată are scopul de a oferi o măsură judiciară rapidă și eficientă din punctul de vedere al costurilor care să impună debitorului plata unei sume de bani, presupunând că acesta nu contestă creanța. Cu toate acestea, adesea procedurile naționale sunt inadmisibile sau nu pot fi utilizate în litigiile transfrontaliere, iar eficacitatea lor variază considerabil.

Din aceste motive a fost introdusă procedura europeană de somație de plată. Aceasta permite creditorilor să recupereze creanțe civile sau comerciale necontestate, printr-o procedură uniformă disponibilă în 27 de state membre. Este o procedură scrisă care nu necesită prezentarea în fața instanței, nici asistența unui avocat. Reclamantul trebuie doar să depună cererea. Nu sunt necesare documente justificative în sprijinul cererii și nici alte acțiuni din partea reclamantului în cursul procedurii. Somația europeană de plată este emisă de instanțe sau de alte autorități judiciare. Aceasta poate circula liber în toate statele membre, fără a fi necesare proceduri intermediare de recunoaștere și executare (*exequatur*) în statul membru de executare. Astfel, o somație europeană de plată poate fi executată în alte state membre la fel ca orice ordin de plată local emis în statul membru respectiv, deci fără a fi nevoie de o hotărâre de încuviințare a executării.

Această procedură simplificată și eficientă este concepută numai pentru creanțele necontestate. Prin urmare, pentru a asigura exercitarea efectivă a dreptului la apărare, pârâtul poate formula o opoziție în termen de 30 de zile de la emiterea somației. Pârâtul trebuie să indice doar că contestă creanța, fără a fi obligat să precizeze motivele, și nu trebuie să fie reprezentat de un avocat. În acest caz, procedura europeană de somație de plată este încheiată. Totuși, creanța poate fi în continuare reclamată în conformitate cu normele procedurii civile de drept comun, ceea ce permite ca argumentele pârâtului să fie luate în considerare pe deplin.

Regulamentul stabilește formulare-tip pentru procedura simplificată prevăzută, care sunt disponibile online pe portalul e-justiție, în toate limbile². Formularele au fost actualizate prin Regulamentul (UE) nr. 936/2012 al Comisiei din 4 octombrie 2012.³ Informații privind

¹ JO L 399, 30.12.2006, p. 1.

² https://e-justice.europa.eu/dynform_intro_form_action.do?idTaxonomy=156&plang=ro&init=true&refresh=1

³ JO L 283, 16.10.2012, p.1.

instanțele care au competența de a emite o somație europeană de plată sunt disponibile pe site-ul Atlasului judiciar european în materie civilă și comercială.⁴ Rețeaua Judiciară Europeană a publicat un ghid de bune practici privind acest regulament în 2010.⁵

1.2. Metodologia și obținerea informațiilor

Prezentul raport a utilizat informații obținute din diferite surse.

În luna iunie 2010 a fost realizat un sondaj *Eurobarometru* la care au participat 26 690 de cetățeni din UE 27.

Comisia Europeană a cofinanțat un proiect privind „Simplificarea colectării creanțelor în UE”, coordonat de Universitatea din Maribor, Slovenia, și la care au participat 14 state membre (Austria, Belgia, Bulgaria, Cipru, Republica Cehă, Germania, Spania, Finlanda, Franța, Italia, Țările de Jos, Polonia, Portugalia, Suedia). În urma proiectului au fost întocmite două rapoarte ale experților privind Regulamentul (CE) nr. 1896/2006, precum și 14 rapoarte naționale.⁶

Pentru a obține informații cu privire la modalitățile de desfășurare a procedurii, Comisia a lansat în aprilie 2013 un sondaj prin trimiterea unui chestionar pentru statele membre. Datele statistice privind utilizarea procedurii au fost ulterior actualizate și completate în iunie 2014.

Cu ocazia celei de a 45-a întâlniri a punctelor de contact din cadrul *Rețelei judiciare europene în materie civilă și comercială* din 29-30 mai 2013, funcționarea procedurilor europene, inclusiv a procedurii europene de somație de plată, a fost discutată la nivel tehnic pe baza a două documente de lucru ale Comisiei.

De asemenea, la pregătirea raportului au fost luate în considerare trei hotărâri preliminare ale Curții Europene de Justiție privind interpretarea regulamentului⁷.

2. EVALUAREA GENERALĂ A REGULAMENTULUI

În ansamblu, obiectivul regulamentului de a simplifica, de a accelera și de a reduce cheltuielile judiciare în litigiile referitoare la creanțele necontestate și de a permite libera circulație a somațiilor europene de plată în UE fără *exequatur* a fost în general îndeplinit, deși în majoritatea statelor membre procedura a fost aplicată doar într-un număr relativ mic de litigii.

Din studiile și consultările efectuate, s-a constatat că nu au existat probleme majore de ordin juridic sau practic legate de utilizarea procedurii sau de eliminarea *exequaturului* pentru recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate în urma procedurii.

⁴ http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_information_ro.htm

⁵ http://ec.europa.eu/justice/civil/document/index_en.htm

⁶ A se vedea <http://www.acj.si/en/pres-simpf>.

⁷ Cauzele C-215/11, C-324/12 și cauzele conexe C-119/13 și C-120/13.

2.1. Date statistice

Conform informațiilor disponibile, instanțele din statele membre primesc în fiecare an între 12 000 și 13 000 de cereri de somație de plată europeană⁸. Cel mai mare număr de cereri (peste 4 000 pe an) se înregistrează în Austria și Germania, țări în care este, de asemenea, emisă cea mai mare parte a somațiilor europene de plată. Între 300 și 700 de cereri sunt primite anual în Belgia, Republica Cehă, Franța, Ungaria, Țările de Jos, Portugalia și Finlanda. În celelalte state membre, procedura a fost utilizată într-o mai mică măsură. Informații mai detaliate privind utilizarea efectivă a procedurii europene de somație de plată pentru fiecare stat membru pot fi consultate în anexă.

2.2. Nivelul de informare în legătură cu existența și funcționarea procedurii

Un sondaj Eurobarometru din 2010⁹ a arătat că cetățenii UE cunosc și utilizează relativ puțin procedurile UE, inclusiv procedura europeană de somație de plată: doar 6 % dintre cei chestionați au zis că de procedura europeană de somație de plată. Acest lucru poate fi explicat prin faptul că procedura este utilizată, în principal, de societăți și de avocați, precum și prin faptul că relativ puține persoane sunt implicate în litigii transfrontaliere.

În general, cetățenii care sunt la curent cu existența procedurii europene de somație de plată consideră că aceasta este utilă pentru executarea creanțelor bănești civile transfrontaliere pentru care probabilitatea de a fi contestate de pârât este foarte scăzută.

Comisia a pus în aplicare un proiect destinat să sprijine întreprinderile mici și mijlocii care desfășoară activități transfrontaliere, prin facilitarea recuperării creanțelor la nivel transfrontalier, în scopul de a îmbunătăți utilizarea, înțelegerea și cunoașterea instrumentelor juridice disponibile, inclusiv a regulamentului.¹⁰

3. ASPECTE SPECIFICE EVALUATE

3.1. Domeniul geografic de aplicare: „litigiile transfrontaliere”

Regulamentul se aplică litigiilor transfrontaliere în care cel puțin una dintre părți își are domiciliul sau reședința obișnuită în alt stat membru decât cel în care se află instanța sesizată. Această limitare la litigiile „transfrontaliere” corespunde domeniului de aplicare al altor instrumente din acest domeniu, precum procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă.¹¹ Utilizatorii procedurii ar putea să nu cunoască sau să nu înțeleagă această limitare a domeniului de aplicare. Aceștia s-ar putea aștepta ca mai multe dintre litigiile în care sunt implicați să intre sub incidența regulamentului. Acest lucru este confirmat de faptul că unele societăți creează în mod artificial un scenariu transfrontalier care corespunde prevederilor

⁸ A se vedea anexa (Date statistice privind utilizarea procedurii europene de somație de plată) pentru detalii și surse de date.

⁹ http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_351_en.pdf

¹⁰ http://ec.europa.eu/growth/smes/support/cross-border-enforcement/index_en.htm

¹¹ Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă, JO L 199, 31.7.2007, p. 1.

regulamentului, pentru a beneficia de avantajele oferite de acesta, de exemplu cedând creanța lor unei societăți străine. Această situație ilustrează faptul că procedura este considerată utilă.

3.2. Competența

Cinci state membre au acordat competența de a trata somațiile europene de plată unei singure instanțe/autorități specifice.¹² În alte state membre, instanțele districtuale și regionale (sau, de exemplu în cazul Ungariei, notariatele) sunt competente pentru emiterea somațiilor europene de plată.

Specializarea poate avea anumite avantaje, cum ar fi asigurarea unei cunoașteri specializate a procedurii și a competențelor lingvistice necesare. Pe de altă parte, chiar dacă procedura europeană de somație de plată este o procedură scrisă, cetățenii, în special consumatorii ar putea prefera să își depună cererea la instanța locală competentă. Raportul dintre avantajele și dezavantajele specializării poate depinde și de dimensiunea statului membru respectiv. Pe ansamblu, datele privind utilizarea procedurii prezentate în anexă nu permit să se stabilească dacă un sistem centralizat determină o utilizare mai frecventă a procedurii. Cu toate acestea, având în vedere caracterul scris și necontencios al procedurii, care nu implică examinarea fondului creanței și care, prin urmare, este deosebit de adecvată pentru prelucrarea electronică (a se vedea punctul 3.5 de mai jos), procedura europeană de somație de plată pare într-adevăr mai adecvată pentru o prelucrare centralizată de către o instanță, în comparație cu alte proceduri care necesită examinarea fondului și analiza probelor și, prin urmare, pot necesita o distanță mai mică între instanță și părțile implicate în litigiu.

3.3. Cererea de somație europeană de plată

3.3.1. Principalul și dobânda

Creanța trebuie să se refere la o sumă specifică, scadentă la momentul în care se depune cererea de somație europeană de plată. Valoarea creanței include principalul și, după caz, dobânzile, penalitățile contractuale și costurile. În cazul în care se cer dobânzi la creanță, cererea trebuie să indice rata dobânzii și perioada pentru care se cer aceste dobânzi. În cauza C-215/11¹³, Curtea de Justiție a clarificat faptul că solicitantul ar trebui să aibă posibilitatea de a solicita în cerere dobânzile acumulate până la data plății principalului. În acest caz, instanța națională este liberă să decidă cum trebuie completat formularul E, cu condiția ca pârâtul să fie informat în legătură cu modul de calcul al dobânzii.

¹² Instanța Comercială Zagreb, Amtsgericht Berlin-Wedding, Instanța Districtuală Oporto, Instanța Districtuală Helsinki, Agenția de Executare Silită din Suedia.

¹³ Iwona Szyrocka, hotărârea Curții din 13 decembrie 2012.

Regulamentul (UE) nr. 936/2012 al Comisiei din 4 octombrie 2012¹⁴, care a modificat anexele la Regulamentul privind procedura europeană de somație de plată, asigură faptul că pârâtul este informat, în formularul E, în tabelul „Informații importante pentru pârât”, că este posibil să trebuiască plătită dobândă, în temeiul legislației naționale, până la data executării somației, caz în care suma totală de plătit va fi mai mare. Cu toate acestea, formularul E nu pare a fi suficient de dezvoltat pentru a include o descriere adecvată a dobânzii care urmează a fi recuperată. Prin urmare, ar trebui avută în vedere o nouă modificare a formularelor.

3.3.2. Limba de redactare a cererii

În majoritatea statelor membre, cererile trebuie depuse în limba sau limbile oficiale. Cu toate acestea, unele state membre acceptă și limbi străine: Republica Cehă, Estonia, Cipru și Suedia acceptă limba engleză; Franța acceptă limbile engleză, germană, italiană și spaniolă.

Cerințele de traducere au un impact negativ asupra costurilor și termenelor, chiar dacă în cadrul procedurii europene de somație de plată părților nu li se cere să furnizeze elemente de probă și să dezbată cu privire la acestea. Formularul de cerere poate fi tradus automat în limba oficială a statului membru în care este situată instanța. Întrucât acesta cuprinde căsuțe de bifat, în majoritatea cazurilor traducerea nu este necesară. Pentru a atinge obiectivul unei proceduri europene veritabile, toate statele membre ar trebui să accepte cereri de somație europeană de plată în cel puțin o limbă în afară de limba sau limbile lor naționale oficiale.

3.3.3. Transmiterea electronică a cererii

Multe state membre permit transmiterea electronică a cererii¹⁵ sau au în vedere dezvoltarea prelucrării electronice automate în viitor în toate instanțele care au competența de a trata procedura europeană de somație de plată¹⁶.

În urma unui studiu al Comisiei privind fezabilitatea transmiterii electronice a cererilor de somație europeană de plată, un proiect-pilot pe această temă este cofinanțat de Comisie. Nouă state membre participă la proiectul-pilot e-CODEX privind procedura europeană de somație de plată¹⁷. Țările participante sunt active fie ca parte expeditoare, fie ca parte destinatară, fie ca ambele. O parte expeditoare permite ca utilizatorii să transmită cereri de somații europene de plată (și anume formularul A) unei părți destinatară. O parte destinatară acceptă cererile și le transmite electronic instanței desemnate în formularul A depus. Ulterior, instanța respectivă poate transmite electronic răspunsuri (formularul B, formularul E etc.) prin același canal. În etapa actuală, nu toate statele membre care participă la proiectul-pilot au un sistem operațional: unele sunt încă în faza de testare, preconizându-se că vor începe să funcționeze în timp real în 2015 sau 2016. În general, statele membre „expeditoare” permit transmiterea electronică a cererilor numai de către clienții-cheie ai sistemului judiciar, de exemplu avocați, bănci, societăți de asigurări și instituții de securitate socială, dar nu neapărat

¹⁴ JO L 283, 16.10.2012, p. 1.

¹⁵ Republica Cehă, Germania, Estonia, Franța, Lituania, Austria, Slovenia, Slovacia, Finlanda, Suedia, Regatul Unit, Cipru.

¹⁶ Irlanda, Italia, Malta, Portugalia.

¹⁷ Austria, Estonia, Franța, Germania, Grecia, Italia, Franța, Polonia și Țările de Jos.

și de către publicul general. Astfel de sisteme naționale de transmitere a cererilor care sunt disponibile numai pentru clienții-cheie există deja în Germania și Austria. În viitorul apropiat, portalul european e-justiție va oferi, ca parte expeditoare, posibilitatea ca și publicul general să transmită cererile electronic. Cererile vor putea fi transmise numai către statele membre „destinate” care au finalizat cu succes testele necesare de integrare în cadrul portalului european e-justiție și care utilizează un sistem e-CODEX.

3.3.4. Examinarea cererii

Trei state membre¹⁸ au raportat o proporție mare de cereri returnate de către instanțe în vederea completării sau a corectării. Cauze de returnare frecvent raportate sunt informațiile inexacte sau incomplete privind părțile (de exemplu lipsa adresei sau a semnăturii reclamantului), cereri de dobândă incomplete sau neachitarea taxelor judiciare.

Formularele dinamice de pe portalul european e-justiție oferă deja asistență utilizatorilor pentru completarea cererilor în mod corect. De asemenea, în prezent portalul permite utilizatorilor să afle, prin intermediul site-ului Atlasului judiciar european, care este instanța competentă. Începând cu a doua jumătate a anului 2015, în urma lansării bazei de date a instanțelor europene, procesul de determinare a instanței competente la care trebuie trimisă cererea va fi îmbunătățit și mai mult. Se poate analiza cum s-ar putea oferi explicații suplimentare privind modul de completare a formularelor pe site-ul european e-justiție și cum s-ar putea include în formularele electronice mai multe informații privind dobânda cerută. În fine, deși statele membre nu au obligația legală de a oferi asistență pentru completarea formularelor, spre deosebire de dispozițiile Regulamentului (CE) nr. 861/2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă, acestea ar putea extinde asistența oferită cetățenilor în cadrul procedurii cu privire la cererile cu valoare redusă, pentru a oferi și asistență în cadrul procedurii europene de somație de plată, spre beneficiul cetățenilor, precum și al unei administrări eficiente a justiției din punctul de vedere al duratei și al costurilor.

Regulamentul prevede în mod explicit că examinarea unei cereri de somație europeană de plată poate lua forma unei proceduri automatizate. Acesta este cazul Austriei și al Germaniei. Procedura europeană de somație de plată, fiind o procedură scrisă fără examinarea elementelor de probă sau audieri, pare a fi deosebit de potrivită pentru prelucrarea electronică. Acest lucru ar putea avea efecte pozitive în ceea ce privește timpul necesar pentru desfășurarea procedurii (a se vedea, de asemenea, punctul 3.4 de mai jos). Având în vedere că se poate formula cu ușurință o declarație de opoziție împotriva somației de plată emise printr-o procedură automată, iar procedura asigură o notificare sau comunicare eficace a actelor, drepturile pârâtului sunt protejate în mod corespunzător.

3.4. Emiterea unei somații europene de plată

Din informațiile disponibile reiese că numai în câteva state membre este respectată, în general, obligația ca instanțele să emită somații europene de plată în termen de 30 de zile de la depunerea cererii. Dintre statele membre care au furnizat date relevante, instanțele emit somația la timp în Malta (1 săptămână), Belgia și Irlanda (2 săptămâni), Germania (2-3 săptămâni), Bulgaria și Lituania (30 de zile). Instanțele adoptă decizia în termen de 1-2 luni în Grecia și Luxemburg, 2 luni în Franța și Finlanda, 4 luni în Austria,

¹⁸ Germania, Țările de Jos și Suedia.

Republica Cehă, Cipru, Estonia, Polonia, Țările de Jos, Portugalia, Suedia și Slovenia, 6 luni în Ungaria, 8 luni în Spania și 9 luni în Slovacia.

O durată lungă a procedurii poate fi cu greu justificată, având în vedere că procedura nu necesită nicio examinare a probelor sau audiere a părților. Reducerea acestei durate este absolut necesară, întrucât recuperarea rapidă a creanțelor necontestate are un impact puternic asupra fluxului de lichidități al societăților, în special al IMM-urilor. În plus, o nerespectare sistematică a termenelor prevăzute în regulament poate fi considerată o încălcare a regulamentului. Eforturile suplimentare de dezvoltare a prelucrării electronice în cadrul procedurii pot contribui la rezolvarea acestei probleme. Serviciile Comisiei vor continua să monitorizeze îndeaproape acest aspect care trebuie îmbunătățit.

3.5. Notificarea sau comunicarea somațiilor europene de plată și a altor acte

Nu au fost raportate probleme majore legate de notificarea sau comunicarea actelor în contextul specific al procedurii europene de somație de plată. Singurele plângeri primite se referă la costurile notificării sau comunicării transfrontaliere. Conform raportului Comisiei din decembrie 2013 privind aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1393/2007¹⁹, normele europene au contribuit la accelerarea notificării sau comunicării actelor între statele UE, în pofida unui volum de cazuri din ce în ce mai mare. Termenele de transmitere a actelor judiciare au fost reduse în Austria, Belgia, Finlanda, Germania, Grecia și Portugalia. În statele membre există diferite modalități de notificare sau comunicare. În contextul procedurii europene de somație de plată, statele membre sunt încurajate să utilizeze metode ieftine de notificare sau comunicare, precum transmiterea prin poștă cu confirmare de primire.

Deși articolele 13 și 14 din regulament prevăd notificarea sau comunicarea electronică drept metodă posibilă de notificare sau comunicare, aceasta nu este încă o realitate în peisajul judiciar al UE. Motivele pot fi de natură tehnică sau juridică. Articolele 13 și 14 prevăd că notificarea sau comunicarea prin mijloace electronice intră sub incidența legislației naționale a statului în care urmează să fie efectuată notificarea sau comunicarea respectivă. Prin urmare, existența unor reglementări naționale privind notificarea sau comunicarea electronică a actelor ar fi o condiție prealabilă pentru o astfel de notificare sau comunicare. În plus, conform Regulamentului (CE) nr. 1393/2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare²⁰, care se aplică notificării sau comunicării electronice efectuate în temeiul regulamentului privind procedura europeană de somație de plată²¹, notificarea sau comunicarea electronică directă a unui act de o instanță către o parte dintr-un alt stat membru nu este posibilă nici măcar teoretic. În fine, motive tehnice și incompatibilități ale sistemelor naționale de notificare sau comunicare electronică pot constitui obstacole suplimentare în calea dezvoltării notificării sau comunicării electronice transfrontaliere.

¹⁹ Raport privind aplicarea Regulamentului (CE) nr. 1393/2007 privind notificarea sau comunicarea în statele membre a actelor judiciare și extrajudiciare în materie civilă sau comercială, COM(2013) 858 final.

²⁰ JO L 324, 10.12.2007, p. 79.

²¹ A se vedea articolul 27.

3.6. Costuri

Din regulament decurge că taxele judiciare sunt stabilite în conformitate cu legislația națională. Cu toate acestea, în cazul în care pârâtul formulează o opoziție la o somație europeană de plată, regulamentul impune ca suma taxelor judiciare pentru somația europeană de plată și procedura de drept comun să nu le depășească pe cele ale procedurii de drept comun considerate separat. Din datele disponibile privind taxele judiciare pentru procedura europeană de somație de plată reiese că aceste taxe sunt similare cu cele pentru procedurile naționale similare și că variază foarte mult în funcție de statul membru în care este depusă cererea. De asemenea, metodele de calculare a taxelor diferă între statele membre (taxe fixe, taxe calculate ca procent din valoarea cererii sau o combinație a acestor două metode). În practică, cetățenii s-au plâns uneori de nivelul taxelor din unele state membre.

Cu toate acestea, principala problemă raportată Comisiei în ceea ce privește taxele judiciare a fost lipsa de transparență a taxelor respective pentru potențialii solicitanți. Pentru a remedia această problemă, *Rețeaua judiciară europeană în materie civilă și comercială* a publicat aceste informații pe portalul european e-justiție²².

3.7. Contestarea unei somații europene de plată

Conform informațiilor, proporția somațiilor europene de plată în cazul cărora pârâtii formulează o opoziție este relativ limitată, deși variază de la un stat membru la altul. De exemplu, opozițiile sunt marginale în Austria (4 %), dar se ridică la aproximativ 16 % în Franța și Germania și la peste 50 % în Grecia.

În general, nu au fost semnalate probleme legate de opoziția la somația europeană de plată. În temeiul articolului 17 alineatul (2), efectul opoziției este transferul litigiului la procedura de drept comun. Întrucât somațiile europene de plată se pot referi la cereri cu valoare redusă în sensul regulamentului privind cererile europene cu valoare redusă, Comisia a propus să devină posibil ca, în urma opoziției la o procedură europeană de somație de plată, cazul să fie transferat și către procedura europeană cu privire la cererile cu valoare redusă, în măsura în care se poate aplica această procedură²³.

3.8. Reexaminare

Calea de atac excepțională prevăzută la articolul 20 vizează situația în care pârâtul nu a luat cunoștință de acțiunea introdusă în statul membru de origine și nu a fost în măsură să se apere în mod corespunzător. Acest lucru se poate întâmpla dacă, de exemplu, adresa la care i-a fost transmisă cererea nu este corectă. Condițiile de exercitare a dreptului la control jurisdicțional sunt prevăzute în regulament, însă procedura în sine este reglementată de legislația națională. Informații privind diferitele proceduri de reexaminare din statele membre sunt publicate în Atlasul judiciar european.

²² https://e-justice.europa.eu/content_court_fees_concerning_european_payment_order_procedure-305-ro.do?init=true

²³ Propunere de regulament de modificare a Regulamentului (CE) nr. 861/2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă și a Regulamentului (CE) nr. 1896/2006 de instituire a unei proceduri europene de somație de plată, COM(2013) 794 final.

În cauza C-324/12²⁴, Curtea de Justiție a hotărât că nerespectarea termenului pentru a formula o opoziție la o somație europeană de plată din cauza neglijenței reprezentantului pârâtului nu poate justifica o reexaminare a somației de plată respective în temeiul articolului 20, întrucât o astfel de nerespectare a termenului nu constituie o circumstanță extraordinară sau excepțională în sensul articolului respectiv.

Procedurile naționale care pun în aplicare reexaminarea sunt foarte diferite de la un stat membru la altul și uneori diferă și de la un instrument european la altul (titlul executoriu european, somația europeană de plată, cererile cu valoare redusă, regulamentul privind obligațiile de întreținere). În plus, aplicarea procedurii de reexaminare în cadrul instrumentelor menționate anterior a generat întrebări și incertitudini.

Cauzele conexate C-119/13 și C-120/13²⁵ se refereau la situații în care somații europene de plată nu au fost notificate sau comunicate ori nu au fost notificate sau comunicate efectiv pârâților din cauză că aceștia își schimbaseră domiciliul. Curtea a hotărât că Regulamentul (CE) nr. 1896/2006 trebuie interpretat în sensul că procedurile prevăzute la articolele 16-20 din regulament nu sunt aplicabile în cazul în care se constată că o somație europeană de plată nu a fost notificată sau comunicată în conformitate cu standardele minime stabilite la articolele 13-15 din regulament. Dacă o neregularitate este constatată abia după declararea forței executorii a unei somații europene de plată, pârâtul trebuie să aibă posibilitatea de a denunța neregularitatea respectivă în temeiul legislației naționale, iar în cazul în care este dovedită în mod corespunzător, aceasta va determina nevaliditatea declarării forței executorii.

Din hotărârea Curții în cauzele C-119/13 și C-120/13 decurge că un element fundamental al protecției dreptului la apărare în cadrul procedurii uniforme a somației europene de plată, și anume dreptul unui pârât care nu s-a prezentat de a cere redeschiderea cauzei dacă au existat deficiențe legate de notificarea sau comunicarea actelor, se consideră a nu fi reglementat de regulament, ci depinde de dreptul național.

Pentru a se asigura faptul că pârâtul poate denunța astfel de neregularități în temeiul dreptului Uniunii, ar trebui în viitor clarificate condițiile reexaminării în temeiul articolului 20, luând drept exemplu dispozițiile mai recente ale Regulamentului privind obligațiile de întreținere și ale propunerii de revizuire a procedurii privind cererile cu valoare redusă. Acest lucru ar îmbunătăți, de asemenea, coerența instrumentelor UE din domeniul procedurilor de drept civil.

3.9. Executarea

Nu au fost raportate probleme specifice legate de executarea somațiilor europene de plată. Un obstacol raportat este lipsa de transparență în ceea ce privește activele debitorilor în vederea executării într-un context transfrontalier. Această problemă are însă o natură orizontală și se referă la orice fel de executare transfrontalieră în cadrul UE, și nu în mod specific la executarea somațiilor europene de plată.

²⁴ Novontech-Zala, hotărârea Curții din 21 martie 2013.

²⁵ Eco cosmetics (C-119/13) și Raiffeisenbank St. Georgen (C-120/13), hotărârea Curții din 4 septembrie 2014.

3.10. Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene cu privire la clauzele contractuale abuzive și procedurile de somație de plată

Curții de Justiție a Uniunii Europene i s-a cerut să examineze, în contextul punerii în aplicare a Directivei 93/13/CEE privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii, modul în care sunt aplicate procedurile naționale de somație de plată, precum și executarea acestora în lumina principiilor echivalenței și eficacității dreptului UE. S-a ridicat întrebarea dacă hotărârile Curții au un impact asupra utilizării procedurilor de somație de plată în litigiile din sfera dreptului consumatorilor. Într-adevăr, natura însăși a procedurilor de somație de plată este bazată pe conceptul că, în principiu, justificarea pe fond a unei creanțe nu este examinată, spre deosebire de procedurile de drept comun.

Curtea a statuat că, în lipsa armonizării mecanismelor naționale de recuperare a creanțelor necontestate, modalitățile de punere în aplicare a procedurilor naționale de somație de plată sunt reglementate de ordinea juridică internă a statelor membre, în temeiul principiului autonomiei procedurale a acestora din urmă, cu condiția însă ca acestea să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii Europene (principiul efectivității)²⁶.

Curtea a declarat în mod specific în cauza C-618/10, făcând trimitere la cauza C-473/00²⁷, că principiul efectivității se opune unei norme naționale care nu ar permite instanței sesizate cu o cerere de somație de plată, în cazul în care un consumator nu a formulat o obiecție, să aprecieze din oficiu, deși dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop, caracterul abuziv al unei clauze privind dobânda moratorie cuprinse într-un contract încheiat între un vânzător și un consumator, în lipsa unei opoziții formulate de acesta din urmă.

În conformitate cu jurisprudența Curții, caracteristicile specifice ale procedurilor judiciare care se desfășoară între vânzători sau furnizori și consumatori în temeiul legislației naționale nu pot constitui un element de natură să afecteze protecția juridică de care trebuie să beneficieze consumatorii în temeiul dispozițiilor Directivei 93/13/CEE²⁸. Cu toate acestea, Curtea a subliniat, de asemenea, în contextul revizuirii hotărârilor arbitrale cu efect de *res judicata*, că necesitatea de a respecta principiul efectivității nu poate ajunge să însemne că o instanță națională are obligația de a suplini integral pasivitatea totală a consumatorului vizat²⁹.

Alte hotărâri ale Curții referitoare la principiul efectivității³⁰ se referă la procedura de somație de plată după formularea unei opoziții, atunci când creanța este reclamată prin proceduri de drept comun sau alte proceduri de drept civil. În cauza C-618/10, Banco Español, Curtea face o distincție clară între situația specifică dinaintea formulării unei opoziții la o somație de plată

²⁶ Banco Español, C-618/10, C-618/10, hotărârea Curții din 14 iunie 2012.

²⁷ Cofidis, C-473/00, punctul 35.

²⁸ Banco Español, punctul 46.

²⁹ Asturcom Telecomunicaciones, hotărârea Curții din 6 octombrie 2009, punctul 47.

³⁰ A se vedea C-168/05 Mostaza Claro; C-40/08 Asturcom Telecomunicaciones; C-243/08 Pannon GSM, C-137/08 VB Pénzügyi Lízing, C-453/10 Pereničová și Perenič.

și toate celelalte situații. Cauza respectivă se referă la definirea responsabilităților instanței naționale în temeiul dispozițiilor Directivei 93/13/CEE, în contextul unei proceduri de somație de plată, înaintea formulării unei obiecții de către consumator. Curtea subliniază că fiecare cauză în care se pune întrebarea dacă o dispoziție procedurală națională face aplicarea legislației Uniunii Europene imposibilă sau excesiv de dificilă trebuie examinată ținând seama de rolul respectivei dispoziții în cadrul procedurii, de derularea acesteia și de particularitățile sale, privite în ansamblu, în fața diferitor instanțe naționale.

Articolul 8 din regulament impune ca instanța să examineze dacă creanța pare a fi întemeiată *pe baza informațiilor de care dispune*. Instanțele au posibilitatea, în cazul în care au îndoieli, *prima facie*, în legătură cu faptul că o creanță sau o parte a acesteia (de exemplu dobânda) este întemeiată, să propună reclamantului, în conformitate cu articolul 10 din regulament, o somație de plată parțială³¹. În plus, o evaluare completă a fondului creanței este asigurată după formularea unei opoziții la somația europeană de plată, odată ce creanța este reclamată în cadrul procedurilor judiciare obișnuite. Prin urmare, se poate concluziona că procedura europeană de somație de plată asigură în mod corespunzător, prin caracteristicile sale, conformitatea cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene.

4. CONCLUZII

Procedura europeană de somație de plată a fost introdusă pentru a simplifica, a accelera și a reduce costurile recuperării creanțelor, precum și pentru a oferi creditorilor, în special IMM-urilor, un instrument judiciar rapid și eficient, acesta reprezentând un obiectiv de politică la fel de valabil astăzi ca și în momentul în care a fost adoptat regulamentul.

Din evaluarea de mai sus a procedurii rezultă că funcționarea regulamentului este pe ansamblu satisfăcătoare. În general, aplicarea regulamentului a îmbunătățit, a simplificat și a accelerat soluționarea creanțelor pecuniare necontestate în litigiile transfrontaliere. Prin urmare, având în vedere cele de mai sus, se consideră că în momentul de față nu ar fi justificat să se modifice parametrii fundamentali ai procedurii europene.

Pe de altă parte, procedura europeană nu este suficient de cunoscută de către întreprinderi, cetățeni, practicieni și instanțe. Sunt necesare mai multe măsuri de sensibilizare, atât la nivel european, cât și la nivelul statelor membre. Regulamentul ar trebui promovat în mod eficient și activ, oferindu-se publicului larg și practicienilor informații privind procedura europeană de somație de plată.

De asemenea, funcționarea regulamentului poate fi îmbunătățită prin măsuri nelegislative și de punere în aplicare. Comisia va utiliza într-un mod proactiv mecanismul de cooperare al

³¹ De remarcat faptul că și procedurile naționale de somație de plată permit astfel de verificări *prima facie*. De exemplu, în cadrul procedurii franceze de somație de plată (*injonction de payer*), nu este neobișnuit ca instanța să reducă din proprie inițiativă creanțele din dobânzi care sunt excesive. De asemenea, procedura germană de somație de plată (*Mahnverfahren*), care este în mare parte automatizată, este concepută astfel încât să detecteze anomalii unei creanțe care pot fi remediate din oficiu, fie propunând reclamantului o somație de plată parțială (deci reducând din oficiu suma solicitată), fie prin respingerea somației.

Rețelei judiciare europene în materie civilă și comercială pentru a îmbunătăți punerea în aplicare și a promova utilizarea acestui instrument util. Funcționarea procedurii ar putea fi îmbunătățită suplimentar asigurându-se prelucrarea electronică de către statele membre și acordându-se o atenție sporită oportunității de a centraliza soluționarea cauzelor în cadrul acestei proceduri.

Anexă

Date statistice privind utilizarea procedurii europene de somație de plată

Datele acoperă perioada 2012–2013. Datele se referă la anul 2012, cu excepția cazului în care se indică altfel în tabel.

	Numărul de cereri	Somații de plată de executat	Cereri returnate pentru completare sau corectare	Modificarea cererii	Numărul de opoziții	Numărul de somații de plată emise	Durata procedurilor
Belgia	319	•	câteva	câteva	•	261	1-2 săptămâni
Bulgaria	109	54	14	1	4	82	30 de zile
Republica Cehă (2013)	358	•	•	•	•	210	între 2 săptămâni și 6 luni
Germania	4 130	•	85 %	5 %	633	90 %	2-3 săptămâni
Estonia	6	2	3	2	1	2	între 1 săptămână și 5 luni
Irlanda	189	11	65	0	51	134	2 săptămâni
Grecia	168	•	•	0	>50 %	149	1-2 luni
Spania	63	•	•	•	•	72***	8 luni
Franța	335	•	118	•	+/- 16 %	305	2 luni
Cipru (2013)	11	4	1	0	2	9	între 2 săptămâni și 5 luni
Lituania	9	23	0	•	5	7	30 de zile
Luxemburg (2013)	218	173	102	59	31	127	1-2 luni

Ungaria (2013)	442	144	•	•	24	489***	0-3 luni (350 de cazuri); 3-6 luni (139 de cazuri);
Malta	1	0	0	•	0	4***	o săptămână
Țările de Jos	372 (în 2011)	•	80 %	10 %	80	194	5 luni
Austria	4 367 (în 2012) 2 119 (2013)	•	237 (2012) 129 (2013)	2 (2012) 1 (2013)	175 (2012) 212 (2013)	4 092 (2012) 2 074 (2013)	între 1,5 și 4 luni (2013)
Polonia	1 800 din 2008	0	263	50	194	1 016	4,5 luni
Portugalia	485 (2012) 296 (2013)	97 (2012) 166 (2013)	10 (2012) 25 (2013)	•	•	•	(2012) 5 luni
Slovenia	12	35	1	5	1	7	5 luni
Slovacia (2013)	86	8	14	4	16	54	1-9 luni
Suedia (2013)	91	27	83	•	23	62	142 de zile (85 de zile pentru cererile declarate neadmisibile etc.)
Finlanda (2013)	633	•	sub 10	sub 10	52	circa 400	2 luni
Regatul Unit (2013)	208	108	Nu există date pentru Anglia și Țara	Nu există date pentru Anglia și Țara	Nu există date pentru Anglia și Țara	Nu există date pentru Anglia și	Nu există date pentru nicio jurisdicție din Regatul

			Galilor sau Scoția 5 (Irlanda de Nord)	Galilor sau Scoția 1 (Irlanda de Nord)	Galilor sau Scoția 5 (Irlanda de Nord)	Țara Galilor sau Scoția 1 (Scoția) 23 (Irlanda de Nord)	Unit
Croația*	•	•	•	•	•	•	•
Italia**	•	•	•	•	•	•	•
Letonia	•	•	•	•	•	•	•
România	•	•	•	•	•	•	•

- Nu au fost transmise date

* Se reamintește că Croația a aderat la UE abia la 1 iulie 2013.

** Nu există statistici separate privind somațiile europene de plată; acestea sunt tratate statistic împreună cu somațiile de plată naționale.

*** Sunt incluse cererile din anii anteriori.